— Пс-с-ст! Уже йде!

— Куда?

— До нас!

— Де?

— Пс-с-ст! Онде вже на Приймаковім перелазі.

Васи'! Скоч ше на під.

— Чого?

— Накрий термітев одежину, привали каменем дошку!

— Вже привалив. — То скинь кожушину, бо возме...

— Ні, я втечу.

— Неня сховала опинку?

— Сховала?

— А ема єк?

— Попелом притрусив, не заздрит...

— Дє'!

— Шо?

— Дайте ше свій капелюх мені.

— На, тікай!

За воринням показалася фігурка, вся в чорному одінню, а на голові шапка з чорно-жовтою мотузкою на долішніх краях і з кругленьким гудзиком напереді. Гудзик виходить понад рівне дно шапки. Під лівою пахою подовгаста книга, в правій руці бук. За фігуркою йдуть два люди. Один несе спору в'язку мужицького плахтя та одіння, другий голіруч.

— Дома Курило Сівчук?

Тиша...

— Курило Сівчук дома? — грімкіше крикнула фігурка.

— Чіму би не дома, проше ласки божої та й панцкої, — відозвався з низенької, майже безвіконної хати хрипливий придушений голос. Слідом за тим скрипнули чорні закурені двері і випустили надвір чоловіка середнього росту. Його худе, поморщене лице, кучма нерозчесаного волосся, сухоребрі груди, що їх не обіймає собою темна латана сорочка, витерті червонаві холошні і худокості босі ноги говорили самі за нього, що він є. Він не потребував представлятися. На його стан зложилися віки нужди і вип'ятнували на ньому грубими буквами: мужик.

— Я дома, проше ласки божої та й... — повторяв Курило Сівчук, схиляючися вниз.

— Чому не відзиваєшся, як тебе кличуть? — сердито спитала фігурка.

— Та єк же ні? Я дома, проше ласки...

— Будемо тебе забирати на податок...

— Що ж дієти, проше ясного пана та й здикуторя.

— Худобу маєш?

— Маржинки дасть біг, проше пана. Вже давно не кушіли-сми скороми.

— Що маеш рухомого?

— Хороми?! Ей де! Хоромів нема, проше пана, штири голі стіні, та й по всему. Бідно си діє, пишний, та й годний, та чємний панчіку!

— Брешеш! Присяжний! Ходім досередини.

— Або ж я спираю ласкавого пана?

Пан екзекутор штовхнув палицею в двері, що до половини вже буди отверті. Двері заскрипіли і відхилилися аж до самої стіни. Екзекутор зугнувся і переступив поріг, за ним увійшов присяжний, а відтак Сівчук. Другий присяжний лишився із своєю в'язкою надворі і прилагоджував посторонки на довгий пакунок.

— Де ж твої річи? — питав невдоволений екзекутор.

— Бідно си діє, ясний та добрий панчіку, штиря стіні та й... Самі здорові видите, бог би вам дав пановапнє!

— Я нічого не виджу.

— Га! Нічьо ж бо й видіти панцким очам: біда та й клопіт!

— То твоя жона?

— То, проше ласки пана, жінка.

Курилиха Сівчучка, що досі стояла неповорушно в чорній сорочці без опинки, постурила один ступінь ближче ід чоловікові свому і глянула наскісь екзекуторові в очі.

— Нічьо нема, файний та добрий панчіку, без опиночки ходжу.

— Таки нема нічьо, хоч гинь, — додав Сівчук.

— Де ж ви спите?

— Шінуючи чєсну голову панцку, та й сьвіті образи, та й нас, ірщених, ми спимо на земли, а діти на лавици.

— На чім спите?

— Таки на земли.

— А подушки де?

— Га! Подушок даст біг, на кулаці спимо.

— Брешеш!

— То, шьо очі видют, то є; я не спираю шукати.

Екзекутор перейшовся скорим ходом по хаті і стукнув палицею в один, другий і третій кут. Він бачив, що йому нема що звідси взяти: під передньою стіною довша дошка на трьох стовпцях — то лавиця; під примежньою стіною коротша дошка на двох стовпцях — то "стіл",

насередині хати яма на ватру, присипана попелом, — то піч. Бачив се добре, але з привички шукав. По хвилинці зупинив він свй погляд на стіні, що під нею стояв "стіл". Там висів образ. Тло його чорне, закурене, тільки темно-жовтаві пасмужки нагадували лице, голову і ясність над головою якогось святого. Одні лишень рами, що, видко, вийшли з-під майстерського гуцульського долота, додавали йому поваги і приманювали око. Сівчук узрів, що "пан" вдивляється в образ, і почіхався в голову.

— То якісь кавал балвана, — пробуркотів сам до себе екзекутор.

— Ні, проше пана, то не Палагна, то сьвітий Николай.

— Але рами ладні.

— То ше мій прадід їх різьбив.

— Звідки ти маєш той образ?

— То таки, проше пана, з діда-прадіда.

Присяжний! Здойми той образ!

— Та єк же це, панчіку? Спадайте на рани божі, лишіт сьвітого, — просив Курило.

— Спадайте на рани божі, пишний та файний пане здекуторю, комісарику наш любий, — голосила Курилиха.

Присяжний не ждав, зняв хутко образ і виніс надвір. Тільки порох закурився, і павутинням обведений простокутник лишився на тому місці, де стояв образ.

— Та єк же без образа в хаті, проше ясного пана? — падькався Курило.

— Не осоружте нам хату, комісарю чєсний, — заводила Курилиха.

— Шкода гаданя! Ще й хата піде на ліцитацію, як не заплатиш податку, я права не скасую, — гримнув пан екзекутор і вийшо надвір.

— Присяжні! До Гриця Саїна!

Пішли...

Надворі вже добре вечоріло, коли Курилиха Сівчучка з маленькою донькою Анничкою розкопувала серед хати яму і видобувала з неї "начінє": два глиняні горшки, п'ять дерев'яних ложок, стільки ж червонявих мисочок і кулешінник. Юрко відвалив камінь з пригнилої тертиці на даху і витягав із задненого поду одежину та подавав Василькові і Петрикові, що бігцем заносили її в хату.

— Вже все, Васильку? — питав батько синка, котрому подавав постоли з онучами.

— Все, дєдику! Ваш сердак та й сорочка, ненин киптар, опинка та й сорочка, наші кожушинки та й сорочічки, обі верітці, вузлик муки, бербеничка з огірками, Анниччина фустка та й ваші, аді, постоли.

— Йди ж принеси води на кулешу, а я напрєчу дров з Петриком.

— Добре, дєдику!

Тоді, як багач Приймак видоїв своїх шість овець і ніс у дійниці скором до хати, сиділи його сусіди Сівчуки за "столом" та й доїдали гарячу кулешу і мисочку огірків, а серед хати дотлівало в ямі вугля.

— Нене, я піду спати, прокажіт очєнаш, — просила мала Анничка, що, накормившися, дрімала при "столі".

— Вклєкни, синку, та й склади ручки.

Анничка клякнула, зложила ручки і піднесла свої оченята д'горі, в те саме місце, де стояв досі образ. Там була гола стіна. Вона повела оченятами по всіх стінах, а образа не найшла. Допитливим поглядом дивилася вона нені в очі, а відтак проговорила жалісно:

— Ненько! Де сьвітий Николай?

Василько й Петрик глянули на стіну й собі заголосили:

— Дєдику, ненько, де сьвітий Николай?

Важко вчинилося Курилові; він споглядав на жінку, а жінка споглядала мовчки на нього. Зітхнули тяжко і відповіли дітям обоє разом:

— Сьвітий Николай у гарті!

— Взєв здекутор?

— Аякже, небожєта: сьвітий Николай у гарті!